

UN MALEÏT GARBUIX

CARLES JOSÉ I SOLSONA | MARÇ 2022

Com calcular la inversió en obra europea de les televisions públiques?

En aquest treball, Carles José i Solsona s'endinsa en el problema de definir l'obligació legal de les televisions públiques en obra europea, atès el seu interès per la transcendència que hauria de tenir segons com s'acoti. La possible modificació de la llei audiovisual catalana podria fer-hi front, i ara per ara la llei espanyola de 2022 no ha inclòs en les definicions la precisió del concepte "ingressos d'explotació". L'anàlisi es va tancar abans de l'aprovació d'aquesta llei, però l'article manté vigent tot l'interès.

Joan Maria Corbella, Director de l'OPA

Ingressos computables de les televisions autonòmiques als efectes de l'obligació inversora en audiovisual europeu

1.- Llacunes i terra ferma

L'omissió de la reglamentació legal d'un assumpte crea una gran dificultat a l'hora de resoldre les qüestions que l'afecten. El buit legal pot ser degut a l'explícita voluntat dels legisladors, atès que en dictar la disposició cregueren que l'afer no requeria una normativa concreta o que ja era regulat per d'altres fonts del dret; també pot succeir

que la manca de regles específiques sigui exclusiva conseqüència de la imprevisió, de les deficiències en la redacció de les disposicions o, senzillament, de l'oblit per part de les persones encarregades d'elaborar la normativa. Des del dret romà fins a l'actualitat les llacunes jurídiques han estat matèria d'estudi per als especialistes en filosofia del dret [1]. D'acord amb la definició continguda en el treball *Las lagunas del derecho* de Francisco Javier Vicente Àvila: "Las lagunas son circunstancias en las que el legislador en el momento de crear una norma no previó normas aplicables o que contienen alguna imperfección legislativa, pero en ambas situaciones tenemos que darles las garantías jurídicas puesto que pueden lesionar la plenitud y coherencia del ordenamiento jurídico" [2].

La inexistència d'una norma aplicable en un context determinat és una patologia jurídica que condueix a una situació que el dret romà etiquetava amb l'expressió *non liquet* ("no està clar"). Aquest marc desproveït de directives provoca una indeterminació que, al seu torn, engendra un extens i perillós marge de discrecionalitat a l'hora d'emplenar el forat legal, de manera que pot acabar provocant indefensió en els administrats.. Si ens cenyim al principi del positivisme jurídic segons el qual "està permès tot allò que no està prohibit" (*permissum videtur in omne quod non prohibitum*) [3], el triatge de quines i quantes circumstàncies no prohibides s'apliquen serà força subjectiu i podrà desembocar fins i tot en l'escolliment d'opcions contradictòries en funció de qui faci la selecció. Caldrà, en conseqüència, cercar un mecanisme de caire plenament objectiu que assegurï la ponderada i precisa equitat de la solució finalment adoptada, segons que demana l'article 3.2 del *Código Civil* [4].

La recerca de l'equanimitat en l'emplenament dels buits a la legislació cal fer-la, segons que prescriu el *Código Civil* en el primer apartat del seu article inicial, tenint present que: "Las fuentes del ordenamiento jurídico español son la ley, la costumbre y los principios generales del derecho"; la resta de l'article especifica la prelación de les diverses fonts del dret als efectes de la seva aplicació. En cas de manca de regulació caldrà fer cap a diferents mecanismes de reparació normativa que, de forma clara i ben

definida, situïn sota l'imperi de la llei qüestions que havien estat forallançades als llimbs jurídics. Entre aquests mecanismes val a assenyalar la interpretació gramatical del redactat (si escau) o del seu entorn sociològic, però sobretot cal tenir presents la història del text legal conferit per la llacuna, l'auxili del dret supletori i, ben particularment, la interpretació analògica. Més de vuitanta anys enrere el jurista i filòsof torinès Norberto Bobbio, en el seu llibre *L'analogia nella lògica del diritto* [5], història amb minuciositat l'analogia jurídica, alhora que teoritzà sobre el raonament analògic, els seus fonaments i límits i el seu trasllat a la interpretació jurídica.

Tal com serà explicat més endavant, en el nostre ordenament jurídic la carència normativa pot ser reparada gràcies a l'aplicació analògica de normes reguladores d'un supòsit semblant i al caràcter de dret supletori que posseeix aquesta opció, abandonant així l'alarmant indefensió de la llacuna i rebent la seguretat jurídica de la terra ferma. Abans, però, caldrà fer constar l'exemple de llacuna jurídica que ha fet brostar aquest article i que no és un altre sinó l'embolic causat per la redacció de l'article que, en el si de la normativa actualment vigent, estableix quins han de ser els ingressos computables que permetran de calcular el volum dinerari que comporta l'obligació de finançament avançat de producció audiovisual europea per part dels prestadors de serveis de comunicació audiovisual de titularitat pública. Atès que ja ha estat assenyalada la transcendència de l'examen de la història de l'assumepte afectat per la deficiència normativa, esdevé obligat començar resseguint-te la trajectòria des de la seva naixença abans d'endinsar-nos en el cor de l'embrollament.

2.- Els antecedents

Com a conseqüència del *Convenio Europeo sobre Televisión Transfronteriza*, celebrat a Estrasburg en el 1989 i signat aleshores pel plenipotenciari espanyol anomenat amb aquesta finalitat, gairebé nou anys més tard veié la llum l'instrument de ratificació del Conveni, que aparegué en el *BOE (Boletín Oficial del Estado)* amb la firma del rei Juan

Carlos I [6]. A l'empara d'aquest precedent el Consell d'Europa adoptà la *Directiva 89/552/CEE, de 3 d'octubre de 1989*, que coordinava diverses disposicions [7] i, amb posterioritat, es produí la signatura del *Protocolo de Enmienda del Convenio Europeo sobre Televisión Transfronteriza* [8] per tal d'assegurar la coherència entre el Conveni i la Directiva. Calgué esperar, però, quasi un lustre fins que, amb la *Ley 25/1994* [9], el contingut de la Directiva de 1989 fos integrat a la legislació d'Espanya. La Directiva de 1989 fou força modificada en funció de 46 consideracions, entre les quals la número 45 especificava la necessitat de recolzar la producció audiovisual a Europa i d'establir una missió d'interès públic per a alguns organismes de radiodifusió, tot incloent l'obligació de contribuir substancialment a la inversió en la producció europea. Els canvis foren produïts per la *Directiva 97/36/CE del Parlament Europeu i del Consell, de 30 de juny de 1997* [10].

La normativa espanyola experimentà noves i decisives transformacions amb la publicació de la *Ley 22/1999, de 7 de junio, de Modificación de la Ley 25/1994, de 12 de julio, por la que se incorpora al Ordenamiento Jurídico Español la Directiva 89/552/CEE, sobre la coordinación de disposiciones legales, reglamentarias y administrativas de los Estados miembros, relativas al ejercicio de actividades de radiodifusión televisiva* [11]. Aquest text legal conté un punt cabdal als efectes del present treball car l'article 5 de la llei de 1994 s'eixamplà amb l'obligació per als operadors de televisió de destinar, com a mínim i cada any, el 5% de la xifra total d'ingressos acreditats durant l'exercici anterior d'acord amb el seu compte d'explotació al finançament de llargmetratges cinematogràfics i de pel·lícules per a la televisió europea. Es quantificava així per primera vegada el percentatge a aplicar sobre els ingressos alhora que s'estipulava que la base de còmput seria extreta del compte de pèrdues i guanys del subjecte de l'obligació inversora.

Durant el període d'activitat d'aquesta llei i fins a la seva derogació en encetar el segon trimestre de 2010, d'altres disposicions recolliren aquesta norma. Fou el cas de la *Ley 15/2001, de 9 de julio, de fomento y promoción de la cinematografía y el sector*

audiovisual [12], que establí un nou redactat del segon paràgraf de l'apartat 1 de l'article cinquè de la *Llei 25/1994*, que ja havia estat modificat per la *Ley 22/1999*. Després dels canvis el primer bloc d'aquest fragment de l'article quedà estipulat així: "Los operadores de televisión que tengan la responsabilidad editorial de canales de televisión en cuya programación se incluyan largometrajes cinematográficos de producción actual, es decir, con una antigüedad menor de siete años desde su fecha de producción, deberán destinar, como mínimo, cada año, el 5 por 100 de la cifra total de ingresos devengados durante el ejercicio anterior, conforme a su cuenta de explotación, a la financiación anticipada de la producción de largometrajes y cortometrajes cinematográficos y películas para televisión europeos, incluidos los supuestos contemplados en el artículo 5.1 de la *Ley de fomento y promoción de la cinematografía y del sector audiovisual*. El 60 por 100 de esta financiación deberá destinarse a producciones cuya lengua original sea cualquiera de las oficiales en España". D'altre costat i tocant a Catalunya, la *Llei 11/2007, d'11 d'octubre, de la CCMA (Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals)* [13] dictà, a l'article 24.1 del seu redactat, que la CCMA "cada any ha de destinar, com a mínim, un sis per cent de la xifra total dels ingressos obtinguts en l'exercici anterior, d'acord amb el seu compte d'explotació, al finançament avançat de la producció de llargmetratges i curtmetratges cinematogràfics, de pel·lícules per a televisió, de pel·lícules de nous realitzadors, de pel·lícules experimentals, de documentals, de programes pilot i de sèries d'animació".

Abans de prosseguir amb els reglaments que decidiren la manera d'aplicar la *Ley 22/1999*, convindrà esmentar que, tot prenent en decidida consideració l'evolució tecnològica i comercial del sector audiovisual en el Vell Continent, la Comissió Europea procedí a efectuar una nova revisió de la Directiva TSF (Televisió Sense Fronteres). La *Directiva 2007/65/CE* del Parlament Europeu i del Consell [14], a banda de modificar-ne la denominació en substituir, mitjançant el seu primer article, "relativas al ejercicio de actividades de radiodifusión televisiva" per "relativas a la prestación de servicios de comunicación audiovisual", havia d'incidir en la normativa espanyola i ho va fer en la

Ilei que implicà la inauguració de la nova etapa que serà resseguida a la vinent secció del present treball.

Amb la publicació del *Real Decreto 1652/2004, de 9 de julio, por el que se aprueba el Reglamento que regula la inversión obligatoria para la financiación anticipada de largometrajes y cortometrajes cinematográficos y películas para televisión, europeos y españoles* [15] quedaren establertes les normes de càlcul de les obligacions inversores dels operadors de televisió. Els ingressos computables sobre els quals havia d'aplicar-se el 5% quedaren constituïts, segons que estipulà l'article 4.1, pels "ingresos netos de explotación derivados de la programación y explotación del canal o de los canales de televisión que dan origen a la obligación de inversión. En todo caso, integrarán dichos ingresos los derivados de la publicidad, las cuotas de abono y las subvenciones, en su caso". Havent-se establert prèviament, tal com ja ha estat explicat, que el compte de resultats és el pou d'extracció dels ingressos, el reglament fixà el tercet de modalitats d'ingrés que caldria computar sempre.

La *Ley 25/1994*, en el seu article 18, ja establí que "Las Comunidades Autónomas ejercerán las funciones de control e inspección e imposición de sanciones respecto a los contenidos de la programación de los terceros canales propios y de los servicios de televisión sobre los que les corresponde otorgar el título habilitante", mentre que la disposició addicional única les facultà a requerir la informació necessària a les entitats sota el seu control. La *Ley 22/1999* refongué els apartats 2 i 3 de l'antic article 18 en el segon apartat del nou article 19, amb un redactat que mantenia les funcions de control i d'inspecció i la capacitat sancionadora. A Catalunya, la responsabilitat de realitzar cada any la verificació del compliment de l'obligació de finançament anticipat de producció audiovisual europea pertoca al CAC.(Consell de l'Audiovisual de Catalunya) [16]; aquest ens públic de caràcter institucional és l'autoritat reguladora independent en l'àmbit de la comunicació audiovisual pública i privada.

La *Llei 2/2000, de 4 de maig, del Consell de l'Audiovisual de Catalunya* [17], en el seu desè article, li encomanà les missions de “vetllar pel compliment del que estableix la normativa reguladora del sector de l'audiovisual”, en el literal d) de la disposició, i de “vetllar, en l'àmbit de les seves competències, pel compliment de la normativa de la Unió Europea, especialment en els àmbits relatius a la televisió sense fronteres”, segons que estableix el seu literal l). L'any 2001 el CAC publicà una primera normativa d'aplicació de la *Ley 25/1994* [18] que fou posteriorment substituïda per l'actualment vigent *Acord 103/2008, de 18 de juny, pel qual s'aprova la Instrucció general del Consell de l'Audiovisual de Catalunya sobre les obligacions de difusió i finançament d'obres audiovisuals europees i en matèria de reserva d'espai a programadors independents* [19]. En el seu article 10.1, en acordança amb l'article 24.1 de la *Llei de la CCMA*, que abans ha estat reproduït, exigí que aquesta societat, per al seu acompliment de l'obligació inversora derivada de la *LGCA*, ha de destinar-hi “com a mínim un 6% de la xifra total dels ingressos obtinguts en l'exercici anterior, d'acord amb el seu compte d'exploració”.

El tretzè article de l'*Acord 103/2008* determinà els ingressos computables a l'hora de l'establiment de l'obligació de finançament anticipat de producció audiovisual europea, que, dins l'àmbit d'autoritat del CAC, es concentrava en TVC (Televisió de Catalunya), SA, que en el 2013 es convertiria en CCMA (Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals), SA [20].

L'article disposà que en tot cas es consideren com a ingressos computables els següents: “a) Ingressos derivats de la publicitat que inclouen els obtinguts pels espots, els patrocinis, els bàners, el marxandatge i qualsevol altra fórmula publicitària. b) Ingressos derivats de les vendes de programes produïts o coproduïts pel prestador de serveis mateix. c) Ingressos derivats d'altres vendes en què s'inclouen, en tot cas, els derivats de les vendes del servei de missatges curts de text (SMS). d) Quotes d'abonament. e) Subvencions o qualsevol altre ajut públic. f) Avals de la Generalitat de Catalunya, quan el prestador de serveis de televisió no satisfaci el crèdit i en compte seu ho faci la Generalitat de Catalunya. En aquest cas, l'aval computa com a ingrés en

l'exercici pressupostari en el qual la Generalitat de Catalunya hagi abonat el deute. No es computen com a ingressos els interessos eventuais que el crèdit hagi pogut generar”.

Després de passar revista als antecedents de la situació actual (i ben particularment a la *Ley 25/1994*, a la *Ley 22/1999* i al *Real Decreto 1652/2004*) i abans d'endinsar-nos en l'anàlisi de l'estat actual de la qüestió, pagarà la pena d'examinar uns canvis esdevinguts en el marc temporal que ha resseguit aquesta secció del treball, però que tindran particular i rellevant incidència en els paràgrafs que tot seguit s'atansen. Es fa referència aquí a les mutacions viscudes per TVE (Televisión Española), que inaugurarà la *Ley 17/2006, de 5 de junio, de la radio y la televisión de titularidad estatal* [21]. La nova normativa, en el seu cinquè article, creà la CRTVE (Corporación de Radio y Televisión Española) com a societat anònima mercantil estatal amb especial autonomia i la proveí d'un règim jurídic en lligança amb els nous temps i amb els canvis tecnològics experimentats pel sector. Tres anys més tard, la *Ley 8/2009, de 28 de agosto, de Financiación de la Corporación RTVE* [22] implantà un sistema mixt de finançament que compensà la pèrdua d'ingressos publicitaris amb una combinació d'aportacions públiques amb contribucions de les operadores privades. Aquest peculiar mecanisme, ben diferent del model seguit per la resta de prestadors de serveis de titularitat pública o privada, meresqué un apartat específic (tal com no es trigarà a explicar) en les normes que reemplaçaren el reglament de 2004, però, a l'ensem, col·laborà a entortolligar l'embolic que tot seguit serà exposat.

3.- L'embull

A banda de l'acompliment de la transposició de la *Directiva 2007/65/CE* a l'ordenament jurídic espanyol, la *Ley 7/2010, de 31 de marzo, General de la Comunicación Audiovisual* (en endavant *LGCA*) [23] tingué la missió d'aplegar la normativa aleshores vigent sobre aquest àmbit, de posar-ne al dia els continguts i d'incorporar-hi la regulació

de les noves situacions mancades de marc legal. Pel que fa a les qüestions tractades en aquest treball, cal adreçar-se al primer paràgraf de l'article 5.3: "Los prestadores del servicio de comunicación audiovisual televisiva de cobertura estatal o autonómica deberán contribuir anualmente a la financiación anticipada de la producción europea de películas cinematográficas, películas y series para televisión, así como documentales y películas y series de animación, con el 5 por 100 de los ingresos devengados en el ejercicio anterior conforme a su cuenta de explotación, correspondientes a los canales en los que emiten estos productos audiovisuales con una antigüedad menor a siete años desde su fecha de producción. Para los prestadores de servicios de comunicación audiovisual de titularidad pública de cobertura estatal o autonómica esta obligación será del 6 por 100".

De les obligacions estipulades per l'apartat 3 de l'article 5 de la *LGCA* cal fer ressortir la transcendència que tenen les quatre normes de repartiment de la inversió obligatòria establertes en els seus paràgrafs tercer, quart, cinquè i sisè (pel·lícules cinematogràfiques de qualsevol gènere; producció en alguna de les llengües oficials d'Espanya; realitzacions per productors independents; i finançament a pel·lícules, sèries o mini-sèries de televisió) per bé que no pertoca desplegar en aquest escrit l'anàlisi detallada d'aquesta significació, car (tot i que molt important) és tangencial als interessos del present treball. Aquestes condicions en unió amb la inclusió de les sèries televisives i de la producció pròpia entre els productes admesos per al finançament i a la diferenciació del tipus a aplicar sobre els ingressos computables en funció de la titularitat pública o privada del prestador de serveis foren els principals retocs efectuats respecte a la normativa de 1999 que aquesta nova llei derogà. Val a subratllar que la *LGCA* només dicta que la distinció afecta el tipus percentatge que correspon a cada modalitat, però a cap raonada del seu articulat disposa l'aplicació d'alguna altra mena de diferenciació en funció del tipus de titularitat del prestador de serveis.

Més endavant, l'onzè paràgraf de l'article 5.3 de la *LGCA* —que es reproduïx tot seguit en la seva integritat, atesa la incidència que exerceix sobre la qüestió essencial que ha

motivats l'elaboració d'aquest treball— determina que: “El control y seguimiento de las obligaciones contenidas en este punto corresponderá al Consejo Estatal de Medios Audiovisuales, previo dictamen preceptivo del Instituto de la Cinematografía y de las Artes Audiovisuales, y sin perjuicio de sus competencias en el ámbito de la industria cinematográfica. Reglamentariamente se establecerán el procedimiento, los mecanismos de cómputo y la información que podrá recabarse de los operadores. Ello no obstante para las emisiones de cobertura limitada al ámbito de una Comunidad Autónoma, dicho control y seguimiento corresponderá al Órgano audiovisual autonómico competente”. Cal afegir que el CEMA (Consejo Estatal de Medios Audiovisuales), creat pel Títol V de la *LGCA* (articles 44 a 54), fou extingit per la disposició addicional segona de la *Ley 3/2013, de 4 de junio, de creación de la Comisión Nacional de los Mercados y la Competencia* (en endavant, CNMC) [24], que n'heretà totes les funcions.

Aquest onzè paràgraf de l'article 5.3 de la *LGCA* és el catalitzador que activa l'empatollada jurídica que prosseguirà el seu esclat amb l'establiment del procediment i dels mecanismes de còmput en el real decret que, cinc anys més tard, desplegarà el reglament aplicable. En el moment d'efectuar la lectura d'aquest onzè paràgraf, caldrà parar atenció a l'article 3.1 del *Código Civil*, que estipula que: “Las normas se interpretarán según el sentido propio de sus palabras”. Atès, doncs, que s'atorga al CEMA (substituint amb posterioritat per la CNMC) i a les Comunitats Autònomes la missió de “control y seguimiento de las obligaciones” derivades de l'article 5.3 anirem a cercar el mot en el *Diccionario de la Lengua Española* (puix que el castellà és l'idioma original de la norma), de la Real Acadèmia de Española [25].

La cerca del mot “control” ens ofereix com a primera accepció “Comprobación, inspección, fiscalización, intervención” i, pel que fa a “seguimiento” (“Acción y efecto de seguir o seguirse”), la setena accepció de “seguir” defineix la paraula com l'acte d’“Observar atentamente el curso de un negocio o los movimientos de alguien o algo”. Per tant cap dels dos mots implica potestat normativa. Tampoc ho fa el segment central

del paràgraf, en concret la frase que estableix que: “Reglamentariamente se establecerán el procedimiento, los mecanismos de cómputo y la información que podrá recabarse de los operadores”. Cal tenir present que la forma reflexiva “se” del pronom personal de tercera persona intervé en aquest cas en una oració impersonal i que aquesta mena de frase es caracteritza per la manca de subjecte, tant explícit com omès. Per tant l’article 5.3 de la *LGCA* no atribueix la facultat reglamentària ni al CEMA, esmentat en la frase precedent, ni a les Comunitats Autònomes, que apareixen al final del paràgraf. Tampoc ho fa l’ulterior article 56, que només confirma que les Comunitats Autònomes han d’exercir les competències de supervisió, control i protecció activa per tal de garantir l’acompliment de la *LGCA* i els atribueix potestat sancionadora. La pràctica ens ha mostrat on rau l’autoritat reguladora, puix que tant el reglament del 2004 com el seu successor de 2015. al qual tot seguit es dedicarà plena atenció, nasqueren de la voluntat del poder executiu, concretat en el Ministerio de la Presidencia, que ha estat el redactor dels dos reials decrets que fins ara han reglamentat aquesta qüestió.

Seixanta-set mesos després de l’aparició de la *LGCA* en el *BOE*, el reglament de 2004 fou derogat pel *Real Decreto 988/2015, de 30 de octubre, por el que se regula el régimen jurídico de la obligación de financiación anticipada de determinadas obras audiovisuales europeas* (en endavant *RD 988/2015*) [26]. El seu quart article es dedica a l’àmbit objectiu de l’obligació de finançament i especifica els corresponents percentatges d’aplicació (5 o 6%) en funció de la titularitat privada o pública del prestador de serveis, alhora que detalla els percentatges de distribució del finançament anticipat que pertocuen a cada modalitat a conseqüència dels paràgrafs tercer, quart, cinquè i sisè de l’article 5.3 de la *LGCA*. L’article 4.1 del *RD 988/2015* estableix que els operadors de titularitat privada hauran de destinar a finançament el 5% “de los ingresos precisados en el artículo 6”. Sorpren aquí, en contrast amb l’exactitud mostrada amb la titularitat pública (que serà especificada en el propinent paràgraf), la manca de detall en la referència normativa, puix que la indicació sobre la seva ubicació apunta

genèricament al sisè article per comptes de detallar que es troba en el primer dels seus apartats.

Per contra, la precisió és ben present en el text de l'article 4.2 del *RD 988/2015*. D'acord amb l'inici del seu redactat: "La obligación de contribuir a la financiación anticipada de obra europea consiste, para los prestadores de servicios de titularidad pública, en destinar a tal fin el seis por ciento de los ingresos precisados en el artículo 6.2": Havent rebut la informació que ens revela on es trobarà el detall dels ingressos computables per als prestadors de serveis de comunicació audiovisual de titularitat pública, ja es pot reproduir la totalitat de l'article 6 del *RD 988/2015*, no pas sense deixar constància que va néixer amb tres apartats, però que una sentència del Tribunal Suprem n'eliminà el tercer en declarar-lo nul [27]. En considerar aquesta supressió, el sisè article queda establert així:

"Artículo 6. Ingresos computables.

1. Los ingresos computables para determinar la cuantía de la obligación de financiación, en el caso de los prestadores obligados de servicios de titularidad privada, son los siguientes:

- a) Ingresos derivados de la comercialización publicitaria.
- b) Ingresos obtenidos por la venta a terceros de los contenidos producidos o coproducidos por el prestador de servicios que generan la obligación.
- c) Ingresos de las cuotas de abono.
- d) Ingresos obtenidos por la explotación directa del contenido por parte del prestador independientemente de la modalidad utilizada.
- e) Ingresos obtenidos de la comercialización de canales que den lugar a la obligación de financiación, cuya responsabilidad editorial corresponda a un tercero, de los cuales se deducirán los pagos que se realicen al editor de canales.
- f) Ingresos derivados del arrendamiento de licencias.

g) Ingresos procedentes de las ayudas y aportaciones públicas, cualquiera que sea su denominación, que tengan la naturaleza jurídica de subvenciones.

2. Los ingresos computables del prestador de servicio de comunicación audiovisual de titularidad pública estatal, la Corporación Radio Televisión Española, serán los fijados en los apartados a), b) c), d) y e) del artículo 2.1 de la *Ley 8/2009, de 28 de agosto, de Financiación de la Corporación RTVE*'.

La redacció d'aquest article provoca un enorme astorament puix que el primer apartat ofereix el minuciós inventari dels ingressos computables que caldrà considerar en les declaracions i en els càlculs relatius als prestadors de serveis de titularitat privada, però el segon apartat, malgrat la indicació establerta a l'article 4.2, es constreny exclusivament al prestador de titularitat estatal, tot condemnant als llimbs jurídics la resta de prestadors de titularitat pública. A efectes pràctics, això deixa les televisions autonòmiques privades de normativa concreta quant a quins han de ser els ingressos que constituïran la base de càlcul de la seva obligació inversora [28]. No ajuda gens ni mica el posterior article 15 relatiu a l'acreditació del finançament efectuat, atès que persisteix en la distinció entre les titularitats privada i estatal i en l'exclusió de la resta de prestadors de titularitat pública. I l'articulat subsegüent ja no torna a incidir en cap moment sobre la qüestió [29]. Es crea així l'embolic normatiu que ha generat el títol d'aquest treball en directa remembrança del llargmetratge *Un maledetto imbroglio*, que Pietro Germi dirigí l'any 1957, tot adaptant la novel·la *Quer pasticciaccio brutto de via Merulana* del milanès Carlo Emilio Gadda [30].

L'absència d'una específica i nítida determinació de quines modalitats d'ingrés resulten admissibles a l'hora d'establir la base de càlcul del volum de finançament exigible obrí la perillosa porta de la discrecionalitat, tot permetent que cadascuna de les televisions autonòmiques subjectes a declaració pugui aplicar el seu propi criteri. Aquest desori es multiplica per les interpretacions emanades de les diferents maneres de reparar el buit normatiu que pugui decidir el corresponent organisme controlador de cada comunitat

autònoma. Cal tenir present que, en els darrers anys a Espanya, aquesta obligació de finançament avançat ha afectat dotze autonomies, car en cinc casos (Cantàbria, Castella-Lleó, Navarra, País Valencià i la Rioja) no es donaren les condicions que obliguen a fer la declaració. D'aquesta dotzena de comunitats, tal com ja ha estat explicat, Catalunya comptava amb la instrucció continguda a l'*Acord 103/2008* del CAC, derivada del mandat de l'article 121.4 de la nostra llei de comunicació audiovisual. A terres del sud, el CAA (Consejo Audiovisual de Andalucía) no ha desenvolupat el reglament sobre informació, procediment i mecanismes de còmput previst a l'article 35.3 de la llei andalusa de l'audiovisual [31]. Quant a la desena restant d'autonomies obligades a l'emissió d'informe, l'exhaustiu resseguit dels seus butlletins oficials i les múltiples excursions pels webs dels respectius governs no han procurat cap indici d'existència de reglamentació en els seus territoris sobre la matèria bandejada pel *RD 988/2015*.

No sembla pas que l'envitricoll es degui a la convençuda volença dels legisladors en judicar que, malgrat l'absència d'explícita indicació, el text de la norma ja deixa prou clars els ingressos a triar. En canvi, s'estén amb convicció la sospita de l'oblit o de la confusió redaccional. En el primer cas, senzillament s'anuncià la seva especificació i després no es recordà d'introduir-la a l'article 6.2. En l'altre supòsit, podria resultar que, atès que la CRTVE (Corporación Radio Televisión Española) té un model de finançament peculiar i fet a exclusiva mida, es volgués diferenciar aquest cas particular de la resta de supòsits; en conseqüència, l'article 4.2 hauria d'haver al·ludit específicament la titularitat estatal recollida a l'article 6.2, mentre que l'article 6.1 hauria d'haver-se referit als prestadors de totes les altres titularitats privades o públiques. Aquesta és, però, només una hipòtesi explicativa entre d'altres conjectures que poden ser imaginades sobre la causa d'aquest lamentable forat. A efectes pràctics, però, resultarà molt més útil ensenderar els esforços a cercar la solució en els dominis del dret, no pas sense desitjar abans que l'articulat de la nova *LGCA* [32] i, en particular, el desplegament del posterior reglament sobre l'obligació inversora dels prestadors de

serveis de comunicació audiovisual estiguin dotats d'encert i exempts de vestigis de buit legal.

En el cas que ens ocupa topem amb una llacuna jurídica tècnica i, si afinem una mica més la seva definició, amb una llacuna per remissió. Fa quasi sis dècades Amedeo Giovanni Conte, a la seva obra *Saggio sulla completezza degli ordinamenti giuridici*, segmentà les llacunes jurídiques en tres grups: llacunes ideològiques o deontològiques; teleològiques o tècniques; i lògiques [33]. Un quart de segle després María Victoria Iturralde Sesma, en el seu article *Análisis de algunas cuestiones relativas al problema de las lagunas jurídicas*, enllaçava aquest text amb la tipologia establerta pel catedràtic pavès de filosofia del dret: “Se denomina laguna técnica a la situación que se produce cuando el legislador establece una norma general sin regular su expresión directa a través del desarrollo legislativo. Conte la define como «ausencia de una norma cuya validez es la condición de eficacia de otra» [34]. Este tipo de laguna coincide en buena medida con lo que la doctrina jurídica denominó lagunas *intra legem*. Como caso particular de laguna técnica pueden señalarse las lagunas por remisión que tienen lugar cuando la regulación de una materia o de un aspecto de la misma se remite a otro sector del ordenamiento y en éste no se establece nada al respecto” [35].

Idèntica definició es torna a trobar en el treball de Francisco Javier Vicente Ávila, que ja ha estat objecte de prèvia citació, quan escriu que “podemos señalar como laguna técnica aquella en la que una norma hace remisión a otra y ésta no se pronuncia sobre el asunto tratado” [36]. Així s'esdevé amb el *RD 988/2015*, on el seu article 4.2 ens adreça al 6.2, que no conté la informació anunciada i origina l'embull per al qual tot seguit s'intentarà de trobar un desllorigador. En aquesta comesa, el primer pas consistirà a refusar la (remotíssima) possibilitat d'aplicar l'article 6.2 a tots els prestadors de serveis de comunicació audiovisual de titularitat pública. Segons que deixa completament diàfan la lectura del seu redactat, aquest apartat de l'article 6 s'adreça, de manera única i ben singularitzada, a la CRTVE i ho fa mitjançant una llei que només l'afecta a ella en l'àmbit concret del seu finançament; no s'ha d'oblidar que

el primer article de la *Ley 8/2009* circumscriu el seu objecte exclusivament a la CRTVE i a les seves filials prestadores del servei públic de ràdio i televisió de titularitat estatal. Val a tornar a invocar tocant a aquest assumpte l'article 3.1 *del Código Civil* i el seu mandat d'interpretar les normes en el sentit propi dels seus mots. L'article 6.2 es circumscriu només a la CRTVE i no inclou cap indicació relativa a d'altres menes de prestadors de serveis de comunicació audiovisual de titularitat pública, ni ho fa la resta de l'articulat del Reial Decret. Per tant, d'acord amb l'article 3.1 *del Código Civil*, atesa aquesta absència, no pot incorporar-s'hi de cap manera una modalitat que no hi sigui contemplada.

A més a més, aquest buit respecte a la resta de prestadors de serveis de titularitat pública provoca que no hi siguin enumerats amb detall els ingressos computables que els pertoquen perquè la legislació a la qual fa referència l'article 6.2 s'adreça exclusivament a una empresa molt concreta de titularitat estatal directament consignada pel seu nom en el text de l'article i, per tant, no resulta aplicable a les televisions autonòmiques. De fet, per aquesta raó es regulà la situació concreta de la CRTVE, amb la volença d'aïllar-la de la resta de prestadors de serveis de comunicació audiovisual de titularitat pública. El redactat del segon apartat del sisè article del *RD 988/2015* fa ben patent, en conseqüència, que el cas peculiaríssim de la CRTVE és l'única excepció a la modalitat general d'ingressos computables.

Seria un desgavell i un disbarat jurídic sotmetre les televisions autonòmiques a l'article d'una llei que regula modalitats d'ingrés que corresponen ben específicament a la televisió estatal i que de cap manera es poden aplicar a elles. N'hi ha prou de consultar els cinc literals de la *Ley 8/2009* [37] al·ludits per l'article 6.2 per trobar-hi les compensacions per l'acompliment de les obligacions de servei públic consignades en els Pressupostos Generals de l'Estat (que són objecte de referència a la *Ley 17/2006* i a la *Ley 8/2009*). Tampoc té cap sentit, en el nostre cas, l'aplicació, prevista per l'article 4 de la *Ley 8/2009*, d'un percentatge sobre el rendiment de la taxa sobre reserva de domini públic radioelèctric, que és regulada per la *Ley 32/2003, de 3 de noviembre*,

General de Telecomunicaciones [38]. I tampoc resulten en absolut adients, pel que fa a les televisions autonòmiques, els còmputos de les aportacions que han de realitzar els operadors de telecomunicacions d'àmbit geogràfic estatal o superior al d'una Comunitat Autònoma (article 5) ni les aportacions de les societats concessionàries i prestadores del servei de televisió que actuïn en aquests mateixos nivells territorials (article 6).

Per tant, atès que l'únic prestador de serveis de comunicació audiovisual de titularitat pública que és regulat per l'article 6.2 del *RD 988/2015* és la CRTVE, la resta de prestadors d'aquest particular segment queda absolutament desproveïda de la detallada especificació dels seus corresponents ingressos computables. Tal com ja ha estat indicat, aquesta orfandat normativa conté el ben evident risc d'una arbitrària selecció i exclusió dels diferents ingressos que figurin en el compte d'explotació, tant a l'hora de les declaracions de les televisions autonòmiques com en el moment d'emetre els preceptius informes per part dels seus pertinents organismes de control. Val a recordar que només Catalunya posseeix reglament propi, gràcies a la instrucció continguda a l'*Acord 103/2008* del CAC, però que el document és anterior a la *LGCA* i, òbviament, encara és més antic que el *RD 988/2015*. Per tant, el patafi del sisè article del real decret, en aliatge amb l'escamot d'absències reglamentàries, assegura un considerable camp que pugui tant en les declaracions com en els controls relacionats amb l'obligació inversora de les televisions autonòmiques.

Atesa la boirosa situació regnant serà obligat reparar de seguida aquesta total desemparança de norma jurídica específica mitjançant l'auxili d'altres fonts legals de caire supletori [39]. En aquest sentit caldrà seguir un petit itinerari fent cap primer a l'esperit de la llei que ha afillat el *RD 988/2015*, tenint tot seguit ben presents els antecedents legals que posseïren els ingressos computables i recorrent finalment a l'autoritat del *Código Civil* en relació a aquells supòsits en els quals no hagin estat dictades normes que regulin una qüestió específica. En primer lloc, doncs, respecte a la voluntat dels legisladors, la *LGCA*, en el primer paràgraf de l'article 5.3, indica que

els ingressos computables han de ser extrets del compte d'explotació sense que mai no s'hi faci ni la més minsa insinuació que hagin d'aplicar-se criteris diferents als prestadors de serveis de comunicació audiovisual segons que la seva titularitat sigui privada o pública (tampoc ho fa el text actual de l'avantprojecte de la nova *LGCA*). L'esperit de la llei vigent a hores d'ara no consistí pas a diferenciar epígrafs d'ingrés en funció de la titularitat, sinó a exigir un superior esforç de finançament als prestadors públics de serveis de comunicació audiovisual respecte a la intensitat demanada al sector privat. Per tant, la llei explicità la distinció entre el tipus a aplicar sobre els respectius ingressos computables, que quedaren situats, tal com ja ha estat explicat, en el 5% per als privats i en el 6% per als públics. En cap moment, però, al·ludí, ni directament ni d'esquitllada, a l'exigència d'una altra mena d'escissió en funció del tipus de titularitat.

Tocant al segon punt, referent als antecedents legals, tal com ha estat explicat a inicis de la segona secció d'aquest treball, en el passat la *Ley 25/1994* ja havia estat modificada en diversos articles per la *Ley 22/1999*, tot introduint l'aplicació d'un percentatge de càlcul sobre els ingressos computables. El posterior desenvolupament de la llei arribà amb el reglament que procedí a regular la inversió obligatòria gràcies a la publicació del *Real Decreto 1652/2004*. El seu article 4.1 mantingué la universalitat de la norma i tampoc no diferencià mai els ingressos computables en funció de la mena de titularitat del prestador de serveis. Cal parar tota l'atenció en el fet que el *RD 988/2015*, causant de l'embolic que aquests paràgrafs exposen, no fou engendrat pel poder legislatiu, sinó que nasqué del poder executiu. El reial decret, després de la seva aprovació en Consell de Ministres, es publicà en el *BOE* per part del Ministerio de la Presidencia en un text que, a banda de la preceptiva signatura del rei, era referendat per la firma de Soraya Sáenz de Santamaría Antón, aleshores vicepresidenta del Govern i ministra de la Presidència. Per tant, el poder executiu, que està per dessota del legislatiu, no podia alterar l'esperit de la llei, menys encara quan en el passat tampoc s'havia emès ni el més insignificant símptoma de tractament diferenciat dels

ingressos computables en funció del tipus de titularitat del prestador de serveis de comunicació audiovisual.

Les frases precedents sobre voluntat de la llei i les notes tocant als antecedents legals tenen la categoria de consideracions, que poden matisar o reforçar els arguments, però que no constitueixen norma imperativament aplicable. Resta, però, encara el tercer i darrer punt de l'itinerari que han transitat els paràgrafs previs i que ens aboca a l'aplicació de l'analogia en l'àmbit del dret, de la qual ja s'ha parlat en la primera secció d'aquest article. Aquest procediment —extensament tractat pels juristes [40]— arrela en la vella màxima romana segons la qual *ubi eadem ratio est, ibi eadem dispositio iuris esse debet* (on hi ha la mateixa raó, allí ha d'haver-hi la mateixa disposició jurídica). El trasllat d'aquest aforisme a la normativa espanyola el proporciona el Capítol II "Aplicación de las normas jurídicas" del Títol Preliminar "De las normas jurídicas, su aplicación y eficacia" del *Código Civil*. En relació al buit normatiu que ens ocupa, el primer apartat del seu quart article estableix de forma taxativa que "4.1 Procederá la aplicación analógica de las normas cuando éstas no contemplen un supuesto específico, pero regulen otro semejante entre los que se aprecie identidad de razón".

L'aplicació analògica de normes que regulin supòsits semblants que preconitza l'article 4.1 del *Código Civil* ens permet de desentortolligar el garbuix jurídic propiciat per l'article 6 del *RD 988/2015*. Per fortuna en aquest cas no cal anar a cercar la solució a disposicions sobre matèries diferents, sinó que ens l'ofereix el mateix article. És evident (i les seves particulars varietats d'ingrés ja han estat detallades paràgrafs enrere) que no hi ha identitat de raó entre les fonts nutrícies de la CRTVE i els ingressos de les televisions privades o públiques. A l'absència de semblança quant als ingressos detallats s'afegeix la divergència pel que fa als ingressos procedents de la comercialització publicitària, que no figuren en el catàleg computable de la televisió estatal enfront el destacat paper que mostren a la resta de prestadors de serveis de comunicació audiovisual de titularitat pública (i, esdevé sobrer afegir-ho, de titularitat privada)

Havent exclòs la CRTVE, l'aplicació analògica, en el nostre específic supòsit, condueix inexorablement a la llista d'ingressos computables establerta per l'article 6.1 del *RD 988/2015*. El fet que es tracta d'un supòsit específic semblant és innegable i també resulta evident la identitat de raó, puix que els set tipus d'ingrés inventariats per l'article 6.1 del *RD 988/2015* són tan aplicables a les televisions públiques com a les privades. És ben cert que les quotes d'abonament no formaran part de les vies d'entrada dinerària de les televisions autonòmiques, però tampoc integren el finançament d'un bon feix d'operadors privats. La qüestió essencial rau en el fet que, tant els prestadors privats com els públics (a excepció de la CRTVE), fonamenten la seva viabilitat en la percepció de ben diversos conjunts dels elements recollits a l'article 6.1 en combinacions efectuades en nombre també diferent d'elements integrants del finançament en cada cas. Així doncs, l'absència de *lex scripta* pel que fa a les televisions autonòmiques en el sisè article del *RD 988/2015* es repara amb l'aplicació a aquestes entitats dels ingressos computables relacionats a l'article 6.1. Atès que segons que estableix l'article 4.3 del *Código Civil*: "4.3 Las disposiciones de este Código se aplicarán como supletorias en las materias regidas por otras leyes", l'aplicació analògica efectuada tindrà caràcter supletori i eliminarà la llacuna que ha desfermat el batibull normatiu.

Cal subratllar, en arribar a aquest punt i pel que fa a Catalunya, que la conclusió referent a l'exigència d'aplicar a la CCMA els ingressos computables inventariats a l'article 6.1 del *RD 988/2015* connecta a la perfecció amb la posició mantinguda pel CAC, que, tot i l'aparició de la *LGCA* i la posterior publicació del *RD 988/2015*, mai no ha considerat necessari d'introduir ni la més minsa modificació en el redactat del seu *Acord 103/2008*, que ha estat invocat sense excepció a les diferents verificacions efectuades des de la publicació d'aquesta instrucció. Val a tenir present que l'Administració Central no ha qüestionat mai la instrucció del Consell i que la CNMC ha traslladat sempre als seus informes anuals les dades trameses pel CAC, fins i tot en els exercicis de desemparança normativa de les televisions autonòmiques propiciada

pel bunyol comès en el sisè article del *RD 988/2015*. De tota manera, no estaria malament que el Consell tragués la pols de la seva vella instrucció general de 2008, tot recollint-hi explícitament els retocs (modalitats d'obra susceptibles de finançament, repartiment de la inversió entre aquesta tipologia, ...) derivats de la *LGCA*, apareguda dos anys més tard, o del *RD 988/2015*, publicat un septenni després.

Paràgrafs enrere s'ha desitjat que, amb la naixença de la nova *LGCA* que a hores d'ara s'està coent amb la parsimònia característica dels tràmits parlamentaris [41], tot aquest malaventurat assumpte esdevingui només un enutjós i ben llunyà record. Tot i ésser molt important, la futura llei no esdevindrà tan decisiva tocant a aquesta qüestió com ho serà el nou reglament que la desenvolupi, tot substituint el *RD 988/2015*. Cal parar atenció, però, a la capacitat que, segons com es facin, poden tenir els reglaments a l'hora d'aigülar o de desvirtuar la voluntat del poder legislatiu, en la mesura en què, en desplegar la llei, n'efectuen una tinterpretació [42]. En aquest sentit, en primer lloc, cal tenir present que tant la vigent *LGCA*, en el primer paràgraf del seu article 5.3, com el text de la seva vinent successora, a l'article 115.3, estableixen com a base de càlcul de l'obligació de finançament "los ingresos devengados en el ejercicio anterior, conforme a su cuenta de explotación". Val a subratllar que en ambdós textos el substantiu "ingresos" va precedit per l'article definit "els" i que la utilització d'aquest article definit estableix la universalitat del nom comú que el succeeix, car els articles determinats són una categoria gramatical amb un valor generalitzador que no limita l'abast del substantiu. Si el legislador l'hagués volgut constrènyer, hauria utilitzat l'adjectiu indefinit "alguns", que expressa quantitat de manera imprecisa, o senzillament hagués inventariat les excepcions.

Aquesta és una qüestió que no hauria de bandejar el pròxim reial decret que procedeixi a desplegar la propera *LGCA*. I caldrà que ho expliciti amb un redactat clar i precís, que no esbatani la porta a interpretacions reductores de la voluntat universal del legislador. En aquest sentit resulta ben rellevant allò que ha succeït amb les aportacions efectuades pels pressupostos autonòmics a les televisions del seu àmbit

territorial, puix que els seus imports no han estat declarats pels seus respectius prestadors de serveis de comunicació audiovisual a les entitats responsables en cada cas del control de l'acompliment d'aquesta específica normativa. I val a tenir present que l'exclusió d'aquestes aportacions comporta el foragitament del còmput d'un percentatge molt important del finançament de les televisions autonòmiques amb el consegüent i pernicios efecte per a les empreses de producció fílmica i televisiva en forma de minoració de la inversió que finalment han rebut. És ben raonable, per tant, que, poc després de la seva publicació, Podemos fes conèixer la seva opinió desfavorable en relació al *RD 988/2015* [43].

En segon i darrer terme, el nou reglament hauria de desfer l'empatoll actual i establir amb precisió els ingressos computables dels prestadors de servei tant de titularitat privada com pública, tot inventariant-ne entre aquests darrers tant les modalitats corresponents a l'àmbit estatal com aquelles que pertocuen a les televisions autonòmiques. I tot això sense constrènyer la voluntat d'universalitzar els ingressos que presideix la llei. Tant de bo que la llei i el nou reglament no triguin a ser una realitat publicada en el butlletí oficial. Pel que fa a la primera, tot i el calmós procés que en general caracteritza l'aprovació de les lleis, no sembla pas factible una excessiva trigança en la seva aparició. Quant al reglament, però, els precedents no conviden gens a l'optimisme. La *Llei 22/1999*, de 7 de juny, obtingué el seu mitjançant el *Reial Decret 1652/2004*, de 9 de juliol, això fa 61 mesos de demorança; amb la *Llei 7/2010*, de 31 de març, hagué de transcórrer un total de 67 mesos fins a la naixença del *RD 988/2015*. En el supòsit que rebí el mateix ritme aplicat a les seves dues lleis predecessores, la futura *LGCA* no tindrà reglament fins a la segona meitat de 2027. Així doncs, llevat que l'equip ministerial de redacció acceleri força la rapidesa d'elaboració del reial decret (que no sembla pas una tasca excessivament difícil), el garbuix jurídic tocant als ingressos computables de les televisions autonòmiques mantindrà el seu destarotador imperi durant una llarga temporadeta.

Notes

[1] En tenim diferents exemples en les següents publicacions que es consignen per ordre cronològic:

Chaïm Perelman

Le problème des lacunes en droit

“Travaux du Centre National de Recherches de Logique”, Établissements Émile Bruylant, 1968, Brussel·les, 554 pàgines.

Manuel Segura Ortega

El problema de las lagunas en el derecho

“Anuario de filosofía del derecho”, nº 6, Sociedad Española de Filosofía Jurídica y Política, Universidad de Valladolid, Valladolid, 1989, pàgines 349 a 382.

<https://dialnet.unirioja.es/descarga/articulo/1985307.pdf>

Marcela I. Basterra

El problema de las lagunas en el Derecho

Revista “Derecho & Sociedad”, nº 15, PUCP (Pontificia Universidad Católica del Perú), Lima, segon semestre del 2000, pàgines 280 a 291.

<https://revistas.pucp.edu.pe/index.php/derechosociedad/article/view/17178/17466>

Fernando Atria Lemaitre, Eugenio Bulygin, Pablo Eugenio Navarro López, Juan Ruiz Manero, Jorge Luis Rodríguez i Josep Joan Moreso i Mateos

Lagunas en el derecho: una controversia sobre el derecho y la función judicial

Col·lecció “Filosofía y Derecho”, Marcial Pons, Ediciones Jurídicas y Sociales, Madrid, 2005, 217 pàgines.

Ferdinand Melin-Soucramanien

Las lagunas en el Derecho y la interpretación constitucional

Revista “Iusta”, nº 31, Universidad Santo Tomás, Bogotá, juliol-desembre de 2009, pàgines 143 a 148.

<https://revistas.usantotomas.edu.co/index.php/iusta/article/view/3072/2939>

José Antonio Ramos Pascua

Lagunas del derecho y positivismo jurídico. Un examen de la concepción de las lagunas de C. Alchourrón y E. Bulygin

“Doxa. Cuadernos de Filosofía del Derecho”, nº40, Universitat d'Alacant, Alacant, 2017, pàgines 49 a 68.

https://rua.ua.es/dspace/bitstream/10045/69512/1/DOXA_40_02.pdf

Lagunas jurídicas: una nueva reflexión sobre un problema jurídico recurrente

“Revista jurídica”, nº 1, Asociación de Magistrados y Funcionarios de la Justicia Nacional, Buenos Aires, febrer de 2018, 43 pàgines.

<https://www.amfjn.org.ar/wp-content/uploads/2018/02/04-Las-lagunas-juri%CC%81dicas-Pazos-Crocitto.pdf>

Pablo Eugenio Navarro López

Lagunas en el Derecho y casos irrelevantes

“Doxa. Cuadernos de Filosofía del Derecho”, nº 43, Universitat d’Alacant, Alacant, 2020, pàgines 159 a 187.

https://rua.ua.es/dspace/bitstream/10045/106966/1/Doxa_2020_43_07.pdf

[2] Vicente Ávila, Francisco Javier: *Las lagunas del derecho*, treball de fi de grau en Filosofia del Dret, Universitat de Salamanca, Salamanca, febrer de 2017, 39 pàgines. Aquesta obra resulta accessible a l’adreça

https://gredos.usal.es/bitstream/handle/10366/132775/TG_VicenteAvila_Lagunas.pdf?sequence=1. Pel que fa a la citació efectuada correspon a la pàgina 38 del document.

[3] En el primer terç del segle passat diferents autors subscrigueren aquest punt de vista. L’alemany Ernst Zitelmann ho va fer en el seu text *Lücken im Recht [Llacunes en el dret]* (Verlag von Duncker & Humblot, Leipzig, 1903, 46 pàgines). El treball d’aquest especialista en dret civil pot ser obtingut i llegit a <https://archive.org/details/ZitelmannLuckenImRecht/page/n7/mode/2up>. A Itàlia, Danilo Donati publicà el llibre *Il problema delle lacune dell’ordinamento giuridico* (Società Editrice Libreria, Milà, 1910, 267 pàgines). Hans Kelsen féu conèixer l’any 1934 la primera edició de *Reine Rechtslehre: Einleitung in die rechtswissenschaftliche Problematik*, llibre que, amb el títol *Teoría pura del Derecho*, ha estat publicat en castellà a Espanya i a Mèxic. La versió en aquest últim país de la segona edició, revisada i augmentada, del volum d’aquest rellevant jurista i professor, pare de la constitució austríaca, pot ser obtinguda a l’adreça

https://aulavirtual4.unl.edu.ar/pluginfile.php/7570/mod_folder/content/0/Teor%C3%ADa%20pura%20de%20Derecho%20-%20Kelsen.pdf?forcedownload=1. Tal com ha assenyalat Francisco Javier Vicente Ávila en el treball que ha estat objecte de referència a la nota precedent “las lagunas lógicas son aquel tipo de lagunas en las que, al tratar un determinado caso concreto, ninguna norma de las que se compone el ordenamiento jurídico da ninguna solución al caso planteado. Estas existen debido al llamado “principio de clausura”, que funcionan de tal manera que todo aquello que no está expresamente prohibido en la norma está jurídicamente permitido. Partiendo de ello, podemos afirmar que el derecho vigente es el aplicable y que un acto carezca de regulación no significaría la existencia de laguna, sino que está permitido al no estar expresamente prohibido en la norma del ordenamiento jurídico”.

[4] *Real Decreto de 24 de julio de 1889 por el que se publica el Código Civil*. La versió actualitzada del seu text consolidat és a l’abast a <http://www.boe.es/buscar/pdf/1889/BOE-A-1889-4763-consolidado.pdf>. La darrera modificació introduïda en aquest document correspon al dia 5 de juny de 2021.

[5] Bobbio, Norberto: *L’analogia nella lògica del diritto*, “Memorie dell’Istituto Giuridico”, sèrie II, memòria XXXVI, Universitat de Torí, Torí, 1938, 228 pàgines. El llibre és susceptible de lectura, però no pas de descàrrega com a fitxer, a l’adreça <https://www.byterfly.eu/islandora/object/librib:788705#page/4/mode/1up>.

[6] *L’Instrumento de Ratificación del Convenio Europeo sobre Televisión Transfronteriza*, fet a Estrasburg el 5 de maig de 1989, fou signat pel monarca a Madrid el dia 19 de gener de 1998 i publicat en el *BOE* del 22 d’abril del mateix any. El seu redactat és a l’abast a <http://www.boe.es/boe/dias/1998/04/22/pdfs/A13384-13394.pdf> i la correcció d’una errada en el document es troba indicada en el *BOE* del 29 de maig de 1998 a <http://www.boe.es/boe/dias/1998/05/29/pdfs/A17774-17774.pdf>.

[7] A <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/ES/TXT/PDF/?uri=CELEX:31989L0552&from=ES> pot aconseguir-se el text de la *Directiva 89/552/CEE, de 3 de octubre de 1989, sobre la coordinació de determinadas disposiciones legales, reglamentarias y administrativas de los Estados miembros relativas al ejercicio de actividades de radiodifusión televisiva*, que fou publicat en el *DOCE (Diari Oficial de les Comunitats Europees)* L 298, de 17 d’octubre de 1989, pàgines 23 a 30.

[8] El *Protocolo d'Enmienda del Convenio Europeo sobre Televisión Transfronteriza, hecho en Estrasburgo el 9 de septiembre de 1998* es publicà, tres anys i mig més tard, en el BOE del dia 17 d'abril de 2002. El redactat d'aquest document s'obté a <http://www.boe.es/boe/dias/2002/04/17/pdfs/A14497-14504.pdf>. Les errades advertides en el seu redactat es recolliren en el BOE del 3 de juliol del mateix any; el butlletí resulta accessible a l'adreça <http://www.boe.es/boe/dias/2002/07/03/pdfs/A24093-24093.pdf>.

[9] El trasllat de la normativa es produí mitjançant la *Ley 25/1994, de 12 de julio, por la que se incorpora al ordenamiento jurídico español la Directiva 89/552/CEE, sobre la coordinación de disposiciones legales, reglamentarias y administrativas de los Estados miembros relativas al ejercicio de actividades de radiodifusión televisiva*. El seu redactat consignava les diferents definicions connectades amb l'aplicació de la normativa i establia disposicions relatives a la promoció, difusió i producció de determinats programes televisius (ben en particular el temps d'emissió anual d'obres europees i, al seu torn, el temps de reserva que, dins d'aquesta quota, corresponia a les obres europees en expressió originària en qualsevol llengua espanyola). Les normes tocant a publicitat per televisió i sobre patrocini televisiu, les disposicions relatives a la protecció dels menors i l'establiment d'un règim sancionador completaren l'articulat d'aquella llei. Mitjançant el recurs a l'adreça <http://www.boe.es/boe/dias/1994/07/13/pdfs/A22342-22348.pdf> es localitza aquest document publicat en el BOE del 13 de juliol de 1994.

[10] El DOCE L 202 publicà la *Directiva 97/36/CE del Parlamento Europeo y del Consejo, de 30 de julio de 1997, por la que se modifica la Directiva 89/552/CEE del Consejo sobre la coordinación de determinadas disposiciones legales, reglamentarias y administrativas de los Estados miembros relativas al ejercicio de actividades de radiodifusión televisiva* a les pàgines 60 a 70 del butlletí. El text d'aquesta Directiva resulta accessible a <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/ES/TXT/PDF/?uri=CELEX:31997L0036&from=ES>.

[11] A <http://www.boe.es/boe/dias/1999/06/08/pdfs/A21765-21774.pdf> es localitza aquesta llei publicada en el BOE de 8 de juny de 1999.

[12] La llei de cinema de 2001 aparegué en el BOE del dia 10 de juliol d'aquell exercici i el text de la disposició pot ser descarregat a <http://www.boe.es/boe/dias/2001/07/10/pdfs/A24904-24909.pdf>.

[13] La *Llei de la CCMA* es recull a <http://portaldogc.gencat.cat/utillsEADOP/PDF/4990/882254.pdf> en el DOGC (*Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya*) de 18 d'octubre de 2007. Se n'ofereix la versió consolidada a 18 de novembre de 2019 a <https://www.boe.es/buscar/pdf/2007/BOE-A-2007-19188-consolidado.pdf>.

[14] La *Directiva 2007/65/CE del Parlamento Europeo y del Consejo de 11 de diciembre de 2007 por la que se modifica la Directiva 89/552/CEE del Consejo sobre la coordinación de determinadas disposiciones legales, reglamentarias y administrativas de los Estados miembros relativas al ejercicio de actividades de radiodifusión televisiva* aparegué en el DOUE (*Diari Oficial de la Unió Europea*) L 332, del dia 18 de desembre de 2007, a les pàgines 27 a 45. El text íntegre del document cal cercar-lo a l'adreça <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/ES/TXT/PDF/?uri=CELEX:32007L0065&from=ES>.

[15] El Reglament, que es recull a <http://www.boe.es/boe/dias/2004/07/20/pdfs/A26264-26281.pdf>, fou publicat en el BOE de 20 de juliol de 2004.

[16] ELCAC fou creat per la *Llei 8/1996, de 5 de juliol, de regulació de la programació audiovisual distribuïda per cable*, que dedicà el seu Capítol IV (articles 10 a 12) a establir-ne estructura, composició i funcions. El text original de la llei es pot aconseguir a l'adreça <https://portaldogc.gencat.cat/utillsEADOP/PDF/2232/73377.pdf>, mentre que l'actualització del redactat del document a 6 de maig de l'any 2000 és abastable a l'adreça <https://portaldogc.gencat.cat/utillsEADOP/PDF/2232/1129550.pdf>.

[17] La llei del CAC fou publicada en el DOGC del dia 5 de maig de l'any 2000 i el seu contingut s'ofereix al públic a <https://portaldogc.gencat.cat/utillsEADOP/PDF/3133/566805.pdf>. El seu text consolidat, amb data 19 de novembre de 2019, és a l'abast a <https://portaldogc.gencat.cat/utillsEADOP/PDF/3133/1770636.pdf>.

[18] Es tracta de l'Acord 5/2001, de 31 d'octubre, pel qual s'aprova la Instrucció general del Consell de l'Audiovisual de Catalunya adreçada als operadors de televisió per tal de definir un procediment que permeti verificar el compliment de les obligacions que estableixen els articles 5, 6 i 7 la Llei 25/1994. El text d'aquesta primera instrucció del CAC sobre la matèria que interessa al present treball resulta disponible a l'adreça <http://portaldogc.gencat.cat/utillsEADOP/PDF/3510/205510.pdf>

[19] A <https://portaldogc.gencat.cat/utillsEADOP/PDF/5177/961415.pdf> se'n troba el text publicat en el DOGC del dia 21 de juliol de 2008, del qual a <https://portaldogc.gencat.cat/utillsEADOP/PDF/5300/989130.pdf> se'n corregí una errada. La LCAC (Llei 22/2005, de 29 de desembre, de la comunicació audiovisual de Catalunya) establí en el seu article 121.4 que: "El Consell de l'Audiovisual de Catalunya, mitjançant una instrucció, ha de determinar les condicions d'aplicació del percentatge de finançament d'obra europea". La LCAC es publicà en el DOGC del dia 3 de gener de 2006. El contingut d'aquesta normativa pot ser capturat a <https://portaldogc.gencat.cat/utillsEADOP/PDF/4543/531253.pdf>. Pel que fa al text consolidat (a data 11 de juny de 2018), es troba a <https://portaldogc.gencat.cat/utillsEADOP/PDF/4543/1684425.pdf>

[20] TVC (Televisió de Catalunya), SA, fou constituïda el dia 7 d'octubre de 1983 sota la normativa de la Llei 10/1983, de 30 de maig, de creació de l'ens públic Corporació Catalana de Ràdio i Televisió (CCRTV) i de regulació dels serveis de radiodifusió i televisió de la Generalitat de Catalunya. El seu text fou publicat en el DOGC (Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya) del dia 14 de juny de 1983, i s'aconsegueix a l'adreça (<https://portaldogc.gencat.cat/utillsEADOP/PDF/337/5784.pdf>). La llei havia estat aprovada pel Parlament de Catalunya a la sessió plenària del 18 de maig de 1983. Les diferents intervencions que es feren en aquella jornada estan recollides en el *Diari de Sessions del Parlament de Catalunya*, sèrie P, nº 134, corresponent a aquesta data i que es pot aconseguir a <https://www.parlament.cat/document/dspcp/56847.pdf>. Quant a TVC, el dia 13 de novembre de 2013 fou elevada a escriptura pública la fusió de Televisió de Catalunya, SA, i de Catalunya Ràdio Servei de Radiodifusió de la Generalitat, SA, en una única societat anònima que ara s'anomena Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals, SA. Aquesta operació es troba recollida a <https://www.boe.es/borme/dias/2013/10/11/pdfs/BORME-C-2013-12490.pdf>. Amb anterioritat, el dia 15 de juny de 2011 ja s'havia produït la fusió per absorció de CCRTV Interactiva i d'Activa Multimèdia Digital per part de TVC (<https://www.boe.es/borme/dias/2011/06/24/pdfs/BORME-C-2011-23962.pdf>), que el dia 29 d'octubre de 2012 també absorbí la companyia TVC Edicions i Publicacions. En aquest cas l'adreça escaient és <https://www.boe.es/buscar/doc.php?id=BORME-C-2012-28836>. Totes les filials de l'entitat han estat, doncs, concentrades en una sola empresa. Pel que fa a la CCRTV, la normativa que l'havia creat fou derogada i l'ens públic canvià el seu nom en ser publicada (quinze dies després d'obtenir la seva aprovació en el Ple del Parlament del dia 3 d'octubre de 2007: <https://www.parlament.cat/document/dspcp/57616.pdf>) la Llei 11/2007, d'11 d'octubre, de la Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals. El text d'aquesta disposició legal fou recollit en el DOGC del 18 d'octubre de 2007, normativa que es troba localitzada a l'adreça (<https://portaldogc.gencat.cat/utillsEADOP/PDF/4990/882254.pdf>). Posteriors disposicions modificaren alguns dels articles del seu redactat. A <https://portaldogc.gencat.cat/utillsEADOP/PDF/4990/1770822.pdf> es pot accedir al text consolidat de la llei, actualitzat a 19 de novembre de 2019.

[21] A <https://www.boe.es/boe/dias/2006/06/06/pdfs/A21207-21218.pdf> es localitza el seu text, publicat en el BOE de 6 de juny de 2006. Pel seu costat, el text consolidat a 30 de setembre de 2017 resulta accessible a <https://www.boe.es/buscar/pdf/2006/BOE-A-2006-9958-consolidado.pdf>.

[22] Aquesta llei aparegué (<https://www.boe.es/boe/dias/2009/08/31/pdfs/BOE-A-2009-13988.pdf>) en el BOE del dia 31 d'agost de 2009 i a <https://www.boe.es/buscar/pdf/2009/BOE-A-2009-13988-consolidado.pdf> se n'obté la versió refosa a data 31 de desembre de 2020.

[23] El seu articulat s'obté a <http://www.boe.es/boe/dias/2010/04/01/pdfs/BOE-A-2010-5292.pdf>. El text consolidat amb els canvis introduïts després es localitza a <http://www.boe.es/buscar/pdf/2010/BOE-A-2010-5292-consolidado.pdf>. La darrera modificació d'aquest document correspon al primer dia de maig de 2015.

[24] Publicat en el BOE del dia 5 de juny de 2013 (<https://www.boe.es/boe/dias/2013/06/05/pdfs/BOE-A-2013-5940.pdf>). El text refós a data 10 de juliol de 2021 és a <https://www.boe.es/buscar/pdf/2013/BOE-A-2013-5940-consolidado.pdf>.

[25] Les cerques de paraules en aquest diccionari s'efectuen a <https://dle.rae.es/>.

[26] El RD 988/2015 aparegué en el *Boletín Oficial del Estado* del dia 7 de novembre de 2015 i es pot descarregar a <https://www.boe.es/boe/dias/2015/11/07/pdfs/BOE-A-2015-12053.pdf>. L'article 10.4 del real decret experimentarà un retoc (<https://www.boe.es/buscar/doc.php?id=BOE-A-2019-5087>) mitjançant el *Real Decreto 241/2019, de 5 de abril, por el que se modifica el Real Decreto 988/2015, de 30 de octubre, por el que se regula el régimen jurídico de la obligación de financiación anticipada de determinadas obras audiovisuales europeas*. El text consolidat del RD 988/2015, a data 6 d'abril de 2019, es localitza a l'adreça <https://www.boe.es/buscar/pdf/2015/BOE-A-2015-12053-consolidado.pdf>.

[27] Es tracta de la *Sentencia de 25 de octubre de 2017, de la Sala Tercera del Tribunal Supremo que estima en parte el recurso interpuesto contra el Real Decreto 988/2015, de 30 de octubre, por el que se regula el régimen jurídico de la obligación de financiación anticipada de determinadas obras audiovisuales europeas, y declara la nulidad del apartado 3 de su artículo 6*, publicada en el *Boletín Oficial del Estado* del dia 24 de novembre de 2017. El text d'aquesta sentència pot ser objecte de consulta o de descàrrega a l'adreça <https://www.boe.es/boe/dias/2017/11/24/pdfs/BOE-A-2017-13545.pdf>.

[28] En relació als ingressos computables de les televisions autonòmiques el CAA (Consejo Audiovisual de Andalucía) ja manifestà a la pàgina 4 del seu *Informe sobre el cumplimiento de la obligación de financiación anticipada de la producción europea en 2019 por parte de los prestadores del servicio de comunicación audiovisual televisiva de ámbito autonómico*, en concloure les seves consideracions jurídiques, que "nada se establece respecto a otros prestadores públicos" a l'article 6 del RD 988/2015. Aquest informe és a l'abast a https://www.consejoaudiovisualdeandalucia.es/sites/default/files/informe/pdf/2012/informe_cumplimiento_obligacion_foe_2019_f.pdf.

[29] [Val a dir que el segon apartat de la disposició adicional tercera del RD 988/2015 torna a fer referència als prestadors de serveis de comunicació audiovisual públics i privats, però només per dir que les autoritats audiovisuals autonòmiques o, quan escaigui, els òrgans competents de les Comunitats Autònomes en matèria audiovisual hauran de fer arribar a la CNMC els informes relatius al seu acompliment de l'obligació de finançament avançat de producció audiovisual europea.](#)

[30] La pel·lícula fou coneguda a Espanya com *Un maldito embrollo* i la novel·la es publicà en castellà (*El zafarrancho aquel de via Merulana*) i en català (*Quell merdè horrible de via Merulana*), en respectives traduccions de Juan Ramón Masoliver Martínez de Oria i de Josep Julià Ballbé, que superaren amb admirable perícia els nombrosos esculls lingüístics esparços per les pàgines del llibre.

[31] *Ley 10/2018, de 9 de octubre, Audiovisual de Andalucía*, publicada en el BOJA (*Boletín Oficial de la Junta de Andalucía*) del dia 16 d'octubre de 2018. L'articulat d'aquesta norma pot ser aconseguit lliurement a l'adreça https://www.juntadeandalucia.es/eboja/2018/200/BOJA18-200-00052-16707-01_00143978.pdf. Pel que fa al text consolidat a data 25 de març de 2021 s'obté a <https://www.boe.es/buscar/pdf/2018/BOE-A-2018-15240-consolidado.pdf>.

[32] En la versió que ofereix l'avantprojecte de la nova LGCA en el moment de redacció d'aquest escrit, l'obligació de finançament anticipat d'obra audiovisual europea figura a la secció tercera del tercer capítol del títol sisè del projecte i abasta els articles 115 a 117. L'articulat del text legal que reemplaçarà l'actual normativa, en la seva darrera versió disponible, pot ser capturat a https://www.congreso.es/proyectos-de-ley?p_p_id=iniciativas&p_p_lifecycle=0&p_p_state=normal&p_p_mode=view&iniciativas_mode=mostrarDetalle&iniciativas_legislatura=XIV&iniciativas_id=121%2F000076f.

[33] Conte, Amedeo Giovanni: *Saggio sulla completezza degli ordinamenti giuridici* ("Memorie dell'Istituto Giuridico", sèrie II, memòria CXI, Universitat de Torí, G. Giappichelli Editore, Torí, 1962, 265 pàgines). La tipologia s'hi exposa a les pàgines 42 a 45. A l'adreça <https://es1lib.org/book/5497137/1c8cca> es pot obtenir el llibre.

[34] "l'assenza d'una norma, la cui validità sia condizione d'efficacia d'un'altra". Veure nota anterior, pàgina 43.

[35] Iturralde Sesma, María Victoria: *Análisis de algunas cuestiones relativas al problema de las lagunas jurídicas* ("Anuario de filosofía del derecho", nº 5, Sociedad Española de Filosofía Jurídica y Política, Universidad de Valladolid, Valladolid, 1988, pàgines 349 a 382). La citació que se'n fa en aquest treball correspon a la pàgina 351. L'article de la catedràtica de Filosofia del Dret pot ser lliurement descarregat a l'adreça <https://dialnet.unirioja.es/descarga/articulo/142140.pdf>.

[36] Veure nota [2], pàgina 15.

[37] La *Ley 8/2009, de 28 de agosto, de Financiación de la Corporación de Radio y Televisión Española* fou publicada en el BOE del 31 d'agost de 2009 (<https://www.boe.es/boe/dias/2009/08/31/pdfs/BOE-A-2009-13988.pdf>). El text refós d'aquesta llei es troba a <https://www.boe.es/buscar/pdf/2009/BOE-A-2009-13988-consolidado.pdf>, actualitzat al darrer dia de l'any 2020.

[38] Aquesta llei (<https://www.boe.es/buscar/pdf/2003/BOE-A-2003-20253-consolidado.pdf>) fou derogada i substituïda per la *Ley 9/2014, de 9 de mayo, General de Telecomunicaciones*, publicada en el BOE de l'endemà i disponible a l'adreça <https://www.boe.es/buscar/pdf/2014/BOE-A-2014-4950-consolidado.pdf> amb la incorporació de la correcció d'errades.

[39] És molt interessant tocant a aquesta qüestió l'aportació feta per Teresa Asunción Jiménez París en el seu article *Las fuentes supletorias de la ley y la aplicación de las normas jurídicas* (E-prints Complutense, UCM (Universidad Complutense de Madrid), Madrid, 2011 [text modificat en el 2015], 25 pàgines). Aquest treball pot ser localitzat a l'adreça <https://eprints.ucm.es/id/eprint/12734/>.

[40] Quant a aquesta qüestió esdevé valuosa la tesi doctoral d'Antonio Hernández Gil Álvarez-Cienfuegos, *La función de la analogía en el razonamiento jurídico* (Facultat de Dret, UCM (Universidad Complutense de Madrid), Madrid, 1976, 390 pàgines), obra que resulta accessible al públic interessat a l'adreça electrònica <https://eprints.ucm.es/id/eprint/54416/1/5327077207.pdf>. També ofereix particular interès l'article de Manuel Atienza Rodríguez, *Algunas tesis sobre la analogía en el Derecho* ("Doxa. Cuadernos de Filosofía del Derecho", nº 2, Universitat d'Alacant, Alacant, 1985, 7 pàgines). Aquest text és de lliure captura per al públic a https://rua.ua.es/dspace/bitstream/10045/11004/1/Doxa2_15.pdf i el seu contingut anticipà i resumí el seu posterior llibre *Sobre la analogía en el derecho. Ensayo de análisis de un razonamiento jurídico* ("Cuadernos Civitas", Civitas Ediciones, Servei de publicacions, Facultat de Dret, UCM (Universidad Complutense de Madrid), Madrid, 1986, 192 pàgines). També resulta recomanable el llibre de María José Falcón y Tella, *El argumento analogico en el derecho* ("Monografías Civitas", Civitas Ediciones, Servei de publicacions, Facultat de Dret, UCM, Madrid, 1991, 288 pàgines).

[41] L'evolució i l'estat actual del projecte de nova LGCA figuren a <https://www.congreso.es/proyectos-de-ley>

ley?p_p_id=iniciativas&p_p_lifecycle=0&p_p_state=normal&p_p_mode=view&_iniciativas_mode=mostrarDetalle&_iniciativas_legislatura=XIV&_iniciativas_id=121%2F000076.

[42] El madrileny Álvaro de Figueroa y Torres Mendieta, primer comte de Romanones, sabia molt bé de què parlava quan digué que “hagan ustedes las leyes, que ya haré yo los reglamentos”.

[43] L'opinió d'aquest partit polític fou manifestada en el *Documento programático de cultura y comunicación. Elecciones generales de 2015*, que pot ser consultat a <https://podemos.info/ca/documento-programatico-de-cultura-y-comunicacion-elecciones-generales-de-2015/>. Dintre de la secció “Medidas específicas de audiovisuales”, la referència al *RD 988/2015* es troba a la tercera proposta, titulada “Redefinición del papel de las televisiones públicas y privadas en la financiación del cine español”.
